

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דרף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת חולין

דפים יא - יח, פרשת ויגש תשע"ט

דרך ישרה תמצית הדרף

דרף יא - יב

*הליכה אחר הרוב. *רוב השוחטין מומחין. *כוונה בשחיטה.

הדין שהולכים אחר הרוב, ברובא דאיתא קמן נאמר אחרי רבים להטות, ובעי מה המקור לרובא דליתא קמן. 1. ראש העולה מוקטר ואינו מנותח ולא חיישינן לשמא ניקב קרום של מח, ודחי דלמא קורעו ואינו מבדיל ולכן לא נחשב נתחיה לנתחים. 2. כני"ל בקרבן פסח שאסור לשבור בו עצם, ודחי דלמא שורפו ע"י גחלת ובודק. 3. מקטירין האליה תמימה ולא חיישינן שנפסק חוט השדרה, ודחי דלמא פותח ובודק ומשאיר מחובר. 4. בעגלה ערופה ילפינן שצריכה להיות שלימה ולא בדקינן מטריפות אף שמכפרת כעולה. 5. פרה אדומה נשרפת שלימה ונקראת חטאת. 6. שעיר המשתלח צריך שיהיה ראוי לשם וא"א לבדקו מטריפות לאחר שהושלך. 7. מכה אביו ואמו נהרג ולא חיישינן שאינו אביו משום דאמרינן רוב בעילות אחר הבעל, ואין לומר שהוריו היו חבושים דאין אפוטרופוס לעריות. 8. ההורג את הנפש נהרג ולא בדקינן דלמא הרג טריפה, וכן לא חיישינן דלמא היה נקב במקום הסיף. 9. עדים זוממין נהרגים ולא חיישינן שהעידו בטריפה וא"א לבדוק זאת כיון שאם העדים הרגו אינם נהרגין על הזמתן. 10. התורה אומרת לשחוט ולא חיישינן ששוחט במקום הנקב. ודחינן לכולהו דדלמא היכן שאפשר לבדוק בדקינן, שהרי לר"מ דחייש למיעוטא אכלינן בישרא ושחטינן פסח וקדשים כיון דאי אפשר.

השמועות בדין רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן 1. ראה אחד ששחט מתחילה ועד סוף מותר לאכול משחיטתו ואם לאו אסור, ואין לומר דלא ידע האם גמיר או לא מכיון שרוב המצויין אצל שחיטה מומחין הן. אלא איירי ששחט בפנינו כראוי רק סימן אחר וחיישינן דלמא איתרמי. 2. האומר לשלוחו שישחט ומצא שחוט חזקתו שנשחט כדין משא"כ בתרומה, והטעם דאם נעשה ע"י מי שאינו שלוחו בשחיטה כשר משום דרוב המצויין אצל שחיטה מומחין משא"כ תרומה צריכה דעת הבעלים. 3. אבדו גדייו ומצאן שחוטין ר"י אוסר ור"ח בנו של ריה"ג מתיר, ורבי קאמר דבאשפה שבשוק נראין דברי ר"י שאוסר ובמצאן בבית נראין דברי ר"ח שמכשיר וזה לכו"ע, ופלוגתייהו להו"א האם רוב המצויין אצל שחיטה מומחין, ולמסקנא לכו"ע מומחין ופליגי האם אדם עשוי להטיל נבלתו באשפה שבבית.

השמועות בדין כוונה בשחיטה 1. שחיטת קטן כשירה משום דלא בעינן כוונה לשחיטה, וכן בזורק סכין בכדי לנעצה בכותל והלכה ובאה כדרכה ושחטה ר"נ מכשיר וחכמים פוסלין. 2. קטן יש לו מעשה מדאורייתא כדאמרינן שאם חקקו בעץ עשאוהו למקבל טומאה, מחשבה גרידא אפילו מדרבנן אין להם, ומחשבה הניכרת מתוך מעשיו כגון שהעלה פירות לגג והפך בהם לליק בעי ולליב פשטינן שיש להם רק מדרבנן ולא מדאורייתא. 3. מתעסק בקדשים ושחט פסול, שנאמר ושחט את בן הבקר ושנה עליו הכתוב לעכב שנאמר לרצונכם.

דרף יג - יד

*שחיטת גוי. *השוחט בלילה. *שבת ויו"כ וכר"י.

1. שחיטת גוי נבילה ומטמאה במשא, והשמועות 1. השוחט לשם ע"ז שחיטתו נבילה, והמשנה דלא כר"א הסובר

סתם מחשבת גוי לע"ז או דדווקא מין אפילו שהוא ישראל שחיטתו לע"ז, וכן: פתו פת כותי, יינו יין נסך, ס"ת שכתב כספרי קוסמין, פרותיו טבלין, ופליגי האם בניו ממזרין או דלא חוששים שמפקיר את אשתו. 2. גוי ששחט לא חיישינן שהוא מין משום דאין רוב הגויים מינין אלא מנהג אבותיהם בידיהם, אבל גוי שהוא מין שחיטתו פסולה וכן מורידין ואין מעלין, ולמרות זאת מקבלים ממנו קרבן. 3. שחיטת גוי מטמאה במשא, ואתי למימר לל"ק דתקרובת ע"ז מטמאה אף באהל וכריב"ב, ולל"ב קמ"ל דאף תקרובת ע"ז לא מטמאה באהל ולאפוקי מריב"ב.

דיני השוחט בלילה 1. בחושך דומיא דסומא, שחיטתו כשירה בדיעבד. 2. באבוקה כנגדו הוא דומיא דיום וכשר לכתחילה.

השוחט בשבת וביו"כ שחיטתו כשירה ומוקמינן דאתי כרבי יהודה וסובר שאסורה עד לערב, והגמ' מחפשת מהי המימרא של ר"י 1. ר"י אוסר לחתוך נבילה שמתה בשבת כיון שלא היתה מוכנה מאתמול, ודחי דהתם הבהמה עמדה מעיקרא לאכילה ולבסוף הוכנה לכלבים משא"כ הכא שנשארה מוכנה לאדם, ואין לומר שהבהמה בחייה עומדת לאכילה ולגדל והוברר הדבר כיון דלית לר"י ברירה דסובר שא"א להתנות בעירוב. 2. הכלים שנשברו בשבת ר"י מצריך שיעשו מעין מלאכתן ש"מ דבעי הכנה, ודחי דהתם אסור משום נולד משא"כ הכא הוי אוכלא דאיפרת ומותר לר"י כדאשכחן דשרי משקין שזבו מזיתים וענבים שנכנסן לאכילה. 3. אסור לטלטל נר ישן כיון דהוקצה ביה"ש, ודחי דלא שמעינן במוקצה מחמת איסור. 4. ר"י אוסר לטלטל נר שהדליקו בו באותה השבת, ודחינן דהתם הוא דחאו בידיהם. 5. למסקנא מיייתי המבשל בשבת לר"מ בשוגג יאכל במזיד לא יאכל, לר"י בשוגג יאכל במזיד לא יאכל עולמית, ולר"י הסנדלר בשוגג יאכל לאחרים במוצ"ש ובמזיד לא יאכל עולמית. ומוקמינן למתניי בשוגג וכר"י, ולא מוקמינן כר"מ ובמזיד כיון שהמשנה השוותה את שבת ליוה"כ דבתרוייהו א"א לאכול, ודלא כר"י הסנדלר ובשוגג כיון שהמשנה התירה במוצ"ש אף לו ולא חילקה בינו לבין אחרים.

דף טו

*מוקצה במעשה שבת. *שוחט במחורב.

השמועות בדין מוקצה במעשה שבת 1. תני תנא קמיה דרב המבשל בשבת בשוגג יאכל ובמזיד לא יאכל ורב השתיקו ובעי מדוע, שהרי קאמר כשיטת ר"מ ואף רב הורה לתלמידיו כר"מ, ואין לומר שהתנא דרש בפירקא כיון ששומעים לאמורא, ולמסקנא תנא השוחט וזה אסור מצד מוקצה אא"כ היה חולה מבעו"י והבריא. 2. השוחט לחולה אם נחלה בשבת אסור לבריא מצד מוקצה, ואם מבעו"י מותר כיון שהוכן ואין לחוש שירבה בשיעורין משום דא"א לכזית בשר בלא שחיטה. 3. המבשל לחולה, לרב אחא שרי כיון שמבעו"י היה ראוי לכוס ורב דימי אסר גזירה שמא ירבה בשבילו, ובקצף דלעת ובישלה אסור כיון דהויא מוקצה.

השוחט במחורב רבי פוסל שנאמר ויקח את המאכלת ורבי חייא מכשיר, השמועות וכמאן אתי 1. במשנה השוחט בצור וקנה שחיטתו כשירה בדיעבד, להו"א מוקמינן כרבי חייא וסובר שכשר רק דיעבד, ולמסקנא כרבי דפוסל במחורב מעיקרו אבל תלוש ולבסוף חיברו מכשיר בדיעבד. 2. בכל שוחטין בין בצור בין בקרומית של קנה וזהו לכתחילה, מוקמינן כרבי חייא להו"א בתלוש ולמסקנא בכל גווי. 3. בכל שוחטין בין בתלוש בין במחורב, מוקמינן כרבי חייא וכמו המסקנא דרבי חייא מכשיר במחורב אף לכתחילה. 4. השוחט במחורב שחיטתו כשירה בדיעבד ואם שחט בצור היוצא מהכותל או בקנה שעולה מאליו פסול, מוקמינן כרבי דמחורב מעיקרו פסול ותלוש ולבסוף חיברו כשר בדיעבד.

דף טז

*תלוש ולבסוף חיברו. *הסכין ואחיזתו.

דיני תלוש ולבסוף חיברו 1. לענין ע"ז חשיב כתלוש, ואמרינן המשתחוה לבית שלו אסרו. 2. לענין הכשר זרעים מחלוקת תנאים, דהכופה הקערה ע"ג הכותל בשביל שתודח הרי זה בכי יותן ובשביל שלא ילקה הכותל אינו בכי יותן ואיכא סתירה בדין הנותן בשביל שיודח הכותל, ואמרינן לר"א דזו מחלוקת תנאים ולר"פ בכותל מערה אינו בכי יותן אבל בכותל בנין הוי בכי יותן. 3. רבא בעי לענין שחיטה, ואין ראייה מצור היוצא מהכותל דזהו דווקא כותל מערה, נעץ סכין בכותל ושחט כשירה כיון דלא מבטל לה, ושחט במחורב לקרקע כשירה ה"נ דווקא בסכין, ולא איפשיטא לרבא.

דיני הסכין ואחיזתו 1. איכא סתירה בדין השוחט במוכני, ואמרינן דכשר בגלגל יוצרי חרס שאדם מגלגלו או אף בשל מיא בכח ראשון. 2. נעץ סכין בכותל ושחט שחיטתו כשירה, ואמרינן דבעינן שיהא הסכין למעלה והצואר למטה ואל"כ פסול דחיישינן לדריסה מלבד עוף דקליל. 3. חמשה דברים נאמרו בקרומית של קנה: אין שוחטין בה מפני הקיסמין מלבד סימונא דאגמא, אין מלין בה, אין חותכין בה בשר, אין מחצצין בה שינים

***בשר תאווה ונחירה. *הכל לעולם ובכל שוחטין. *פגימת הסכין.**

הפסוק כי ירחיב אומר שמכניסתם לארץ יאכלו בשר ע"י שחיטה, ואתי לר"י להתייר בשר תאווה אבל בשר נחירה לא הותר כלל, ולר"ע לאסור בשר נחירה אבל בשר תאווה לא נאסר כלל. והשמועות 1. ושחט את בן הבקר, לר"ע קדשים שאני. 2. הצאן ובקר ישחט להם, לר"ע נחירתם זוהי שחיטתם. 3. הנוחר פטור מלכסות את הדם, לר"ע הואיל וכבר נאסר. 4. כאשר תאכלו את הצבי והאיל, לר"י לא נאסרו כיון שאינם ראויין להקרבה. 5. לר"ע בעי בדין איברי בשר נחירה שהכניסו עמהם לארץ האם אמרינן הואיל ואישתרי אישתרי, והספק אחר שבע שכיבשו או אף בהם וההיתר של בתים מלאים כל טוב הוא רק בשלל האויבים, תיקו.

הפירוש של הכל שוחטין ולעולם שוחטין ובכל שוחטין. 1. להו"א קאי על הנשחטין, הכל שוחטין אפילו עוף, לעולם שוחטין אף אחר שגלו כר"י שהיה אסור בשר תאווה או כר"ע שהותר בשר נחירה, וקשיא כיצד יפרש בכל שוחטין. 2. למסקנא קאי בשוחטין, הכל שוחטין נאמר פעמיים ואתי לרבות כותי וישראל מומר, לעולם שוחטין ביום ובלילה בראש הגג ובראש הספינה, ובכל שוחטין אף בצור זכוכית וקרומית של קנה.

דיני פגימת הסכין. 1. אין שוחטין במגל קציר מגירה שיניים צפורן מפני שהן חונקין. 2. אוגרת זהו שיש לפגם שני עוקצין, ופוסלת אפילו בפגימה אחת. 3. מסוכסכת שיש רק עוקץ אחד ובפגימה אחת כשירה אם היא בראש הסכין והוליך ולא הביא. 4. סכין עולה ויורד שנהיה נמוך באמצעו כשר, וכן דמיא לסאסאה כשירה. 5. בדיקת הסכין: בשימשא, במיא, בראש הלשון, חוט השערה, בשר הצפורן, ופליגי האם צריך לבדוק בשלשת רוחותיה. 6. הפגימות כדי שתחגור הצפורן: עצם בפסח, אונן בבכור, מוס בקדשים, סכין בחולין, וכולן כשיעור פגימת אבני המזבח דחי כדי חגירת הצפורן. 7. מותר לשחוט בשן תלושה כשהיא אחת וכן בציפורן תלושה. 8. השוחט במגל קציר כדרך הליכתה ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין, ורבי יוחנן קאמר דלכו"ע אסורה באכילה ופליגי לענין טומאת נבילות.

***טבח שלא מראה לחכם. *מקום השחיטה.**

הקנס לטבח שאינו מראה סכינו לחכם. 1. בנמצאת סכינו יפה משמתינן ליה וי"א אף מעבירין אותו. 2. אם לא נמצאת סכינו יפה מעבירים אותו ומכריזין שבשרו טריפה, ולרבינא מפסידים ממנו את הבשר שלא יוכל למכרו אף לגויים.

המקום הקרוב ביותר לצד הראש שניתן לשחוט בו, ודין הגרמה. 1. לחכמים אפשר לשחוט מתוך הטבעת הגדולה אך יש להשאיר מלא חוט על פני כולה ואם הגרים משם לצד הראש פסול. 2. לר"י ברבי יהודה אף בהגרים מיעוטה כשירה וכן מכשיר בשוחט בתוך שאר הטבעות ובזה חולקים עליו רב ושמואל ורבי זירא אכל מוגרמת זו אף שיצא מבבל כיון שהלך לא"י וכייפנין להו או כיון שלא היתה דעתו לחזור. 3. למר בר רב אשי פגע בחיטי ולא נגע בהם כשירה. 4. לרחב"א משפויי כובע ולמטה כשירה והיינו שייר בחיטי, וכן פסק רב נחמן. 5. ריש לקיש הכשיר אף בחוד הכובע.

שאלות לחזרה ושינון

א. דיני תלוש ולבסוף חיברו (3)	ב. דיני הסכין ואחזתו (3)
א. המח' באכילת בשר תאווה ונחירה במדבר והשמועות (5)	ב. הפירוש הכל לעולם ובכל שוחטין (2)
א. הקנס לטבח שאינו מראה את סכינו לחכם (2)	ב. עד היכן ניתן לשחוט, ודין הגרמה (5)
א. מה המקור לרובא דליתיה קמן והדחיות (10)	ב. השמועות בדין רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן (3)
א. דין שחיטת גוי והשמועות (3)	ב. דיני השוחט בלילה (2)
א. השוחט בשבת ויו"כ, ומהי המימרא של ר"י (5)	ב. השוחט בשבת ויו"כ, ומהי המימרא של ר"י (5)
א. השמועות בדין מוקצה במעשה שבת (3)	ב. המח' בשוחט במחובר וכמאן אתי (4)

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

מכות שבועות 📖	יבמות 📖	ברכות 📖 עם מחודדין בפ"ד.
עבודה זרה הוריות 📖	כתובות 📖	שבת 📖 מהדורה חדשה.
מחודדין בפ"ד	נדרים 📖	עירובין 📖
זבחים 📖	נזיר סוטה 📖	פסחים 📖
מנחות 📖	גיטין 📖	שקלים ר"ה 📖
חולין 📖	קידושין 📖 עם תורתך שעשועי,	יומא 📖
בכורות 📖 עם הקדמות ומושגים	סימני הדף, ותוספתא	סוכה 📖
ערכין-תמורה 📖	בבא קמא 📖	ביצה תענית 📖
כריתות-מעילה 📖	בבא מציעא 📖	מגילה-פורים 📖 עם מדרש,
נדה 📖	בבא בתרא א-ב 📖	תוספתא, ותמצית מחזר יין לרמ"א
	סנהדרין א-ב 📖 עם "יש סדר	מו"ק חגיגה 📖
	לגמרא" ותמצית כל המסכתא.	

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.	שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.	באהבת תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.	קיצור חרדים מנוקד ומסודר.	איזוהי דון ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
עתיים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.	קיצור אלשין רות	הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.
	קיצור אלשין אסתר	
	קיצור אלשין איכה	
	בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.	

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~323~

המערכת